

8. Godišnja nagrada za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja

„Zašto smo važni jedni drugima?“

Što je „Godišnja nagrada za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja“?

Projekt dodjele Nagrade [udruga Pragma](#) je pokrenula 2012. godine s ciljem podizanja medijske kulture i opismenjavanja djece i mladih te jačanja demokratskog građanstva. Projekt doprinosi većoj vidljivosti obrazovnih programa u Hrvatskoj te stvaranju osjećaja zajedništva različitih dionika u lokalnoj zajednici. Nagrada se dodjeljuje uz potporu [Grada Zagreba](#) te uz partnerstvo [Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu](#).

Što je tema ovogodišnje Nagrade?

[Udruga Pragma](#) je 18. prosinca 2020. godine otvorila javni natječaj za prijavu novinarskih radova za dodjelu 8. „Godišnje nagrade za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja“, koji je zaključen 31. siječnja 2021. godine. Tema ovogodišnje Nagrade odnosi se na koncept socijalne podrške.

Zašto je odabran koncept socijalne podrške?

Živimo u izrazito stresnim i izazovnim vremenima u kojima je neizvjesnost postala svakodnevica. Kada čovjek osjeti potpuni gubitak kontrole nad vlastitim životnim događajima, javlja se bespomoćnost i tjeskoba. U tim trenucima, bilo kakva vrsta pomaganja, razumijevanja i prihvaćanja od iznimne je važnosti za tog čovjeka koji se nalazi u vrtlogu brojnih problema.

Upravo to razumijevanje i prihvaćanje povezujemo s opisima socijalne podrške, pojma kojega je teško jednoznačno definirati s obzirom na brojna teorijska objašnjenja. Prema nekim autorima, socijalna podrška se široko može definirati kao bilo koji proces putem kojega socijalni odnosi djeluju na tjelesno i/ili psihičko zdravlje (Cohen i sur., 2000; prema Hudlek i sur., 2005). **Kao jedan od najvažnijih zaštitnih čimbenika u svakodnevnom životu, socijalna podrška nam pomaže u suočavanju s različitim stresorima, a posebno je važna u kriznim situacijama.** Toga smo posebno bili svjesni nakon razornog potresa na Banovini kada smo, sa

suzama u očima i ponosom u grudima, gledali kako su se svi naši građani udružili u jedno veliko srce koje je gorilo od želje da pomogne drugome u nevolji. Međutim, ono što nas onda, sukladno tim saznanjima, posebno zanima je koji su to procesi u nama koji utječu na davanje i pružanje socijalne podrške?

Socijalnu podršku najčešće pronalazimo u svojoj užoj okolini – obitelji, partnerskim odnosima i prijateljima. Kada to nije slučaj, onda je iznimno važna podrška šire okoline, a odnosi se na pomoć, poštovanje ili percipiranu brigu od strane drugih ljudi ili grupa (Taub i sur., 2005).

Na primjer, kada roditelji imaju poteškoća u suočavanju s brojnim roditeljskim izazovima, bilo kakva vrsta grupa za podršku može uvelike olakšati stanje u kojem se nalaze, bilo da trebaju fizičku/materijalnu pomoć, dobivanje informacija za probleme koje ne znaju riješiti ili psihološku i emocionalnu pomoć za osnaživanje i zaštitu od stresa. Pritom je važno imati na umu da socijalna podrška ovisi o tome kako je osoba, koja je treba, doživljava. Nekome će materijalna pomoć u situacijama kada im je potrebna emocionalna podrška biti potpuno beskorisna. Socijalna podrška može imati pozitivne (smanjenje i uklanjanje stresa), negativne (povećanje stresa) ili dvostruke posljedice koji pomažu u suočavanju sa stresnom situacijom, ali istovremeno stvaraju novi stres (Janković, 2008). Kada su posljedice pozitivne, socijalna podrška izravno štiti od stresa, a to ujedno znači da poništava brojne negativne efekte koje stres ostavlja na fizičko zdravlje.

Možete li koncept socijalne podrške prepoznati u novinarskim radovima?

Kahn i Antonucci (1980) navode važnost tri „A“ u opisivanju dimenzija socijalne podrške, a to su utjecaj (eng. *affect*), prihvaćanje (eng. *affirmation*) i pomoć (eng. *aid*). U ovom slučaju, utjecaj se opisuje kroz emocionalnu bliskost i naklonost prema nekome, prihvaćanje je povezano s pružanjem informacija o ispravnosti postupaka i razmišljanja, a pomoć se odnosi na izravnu pomoć u obliku novca, truda i vremena.

S druge strane, Cohen i Wills (1985) socijalnu podršku definiraju kroz četiri dimenzije:

- *podršku samopoštovanju,*
- *informacijsku podršku,*
- *instrumentalnu podršku i*
- *druženje.*

Kada osobi pružamo **podršku samopoštovanju**, dajemo joj informacije da je poštovana i prihvaćena te da je njeno mišljenje važno i cijenjeno bez obzira na okolnosti u kojima se nalazi. Drugim riječima, riječ je o emocionalnoj podršci, vrsti psihološke pomoći kada je potrebna prorada emocija i prihvaćanje situacije.

Informacijska podrška se, kao što joj i samo ime govori, odnosi na pružanje informacija potrebnih za definiranje i razumijevanje problema, što se široko može definirati kao pružanje savjeta koji su korisni za suočavanje sa situacijom.

Instrumentalna podrška je vrsta konkretne i otopljive podrške, najčešće u obliku materijalnih sredstava kojima se nastoji riješiti problem.

A **druženje**, koje nam je najviše ograničeno u posljednjih godinu dana, podrazumijeva provođenje slobodnog vremena s drugim ljudima. Potreba za pripadanjem i ljubavlju te susretu s drugim ljudima pomaže osobi da se osjeća dobro, da izazove pozitivne emocije i privremeno odvraća pozornost od briga.

Socijalna podrška dio je emocionalnog razvoja i jačanja socijalnih odnosa te je povezana s boljim psihičkim i fizičkim zdravljem. Njegovanje socijalnih odnosa s drugim ljudima povezano je s imunološkim sustavom na način da se uklanja postojeći stres te osobe koje imaju čvršću povezanost s drugima imaju veće samopouzdanje što dovodi do poboljšane socijalne podrške i boljeg psihosocijalnog, fizičkog i ponašajnog zdravlja (Umberson i Karas Montez, 2010).

Uzmite u obzir i vrijeme pandemije u kojem se nalazimo koje, s druge strane, donosi jedan veliki nedostatak društvenih odnosa i socijalnu izolaciju koja ima brojne negativne učinke na pojedinca. Istraživanja su pokazala da ljudi koji nisu uključeni ili imaju slabo razvijene socijalne odnose, imaju lošije zdravlje, češće su bolesni te imaju veću vjerojatnost oboljenja od kardiovaskularnih bolesti, visokog krvnog tlaka, različitih oblika raka te posljedično, umiru prije nego ljudi koji njeguju socijalne odnose (Umberson i Karas Montez, 2010).

Tko su dobitnici Nagrade 2014. – 2020.

Dosadašnje dobitnice i dobitnici Nagrada su:

- u 2014. godini Ivana Sučić (HRT) i Josipa Ćirić (Nova TV);
- u 2015. godini Sandra Golemac (Večernji list), Ivana Sučić (HRT), Marijana Kranjec (HRT) i Maja Medaković (Nova TV);
- u 2016. godini Franjo Lepad (24 sata), Ivana Sučić (HRT) i Josipa Ćirić (Nova TV);
- u 2017. godini Rozeta Bogeljić (24 sata), Mak Jovanović (24 sata), Višnja Biti (HRT) i Josipa Ćirić (Nova TV);
- u 2018. godini Ivana Sučić (HRT), Gordana Foder (Varazdinski.hr) i Leona Šiljeg (RTL);
- u 2019. godini Kristina Ljubić i David Bralo (Radio Megaton), Silvija Vladić Vrbanić (Udruga media talenti za Sportsku televiziju) i Dominik Janović (Global),
- u 2020. godini Snježana Kirinić Grubić (HKR) i Maja Medaković (Nova TV).

Koje novinarske radove ove godine analiziramo i ocjenjujemo?

Za „Godišnju nagradu za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja“ udruge Pragma ove godine prihvaćeni su sljedeći novinarski radovi, u tri kategorije:

U kategoriji tiskani/*online* prilozi:

- Barbara Matejčić, Jutarnji list, s radom: [„Završio je srednju, ali po posebnom programu: ‘Bio sam žalostan, znao sam da mogu više‘“](#).
- Ivan Tominac, Poslovni dnevnik, s radom: [„Zbog filozofije je preselio u Rijeku, a želi doktorirati u Velikoj Britaniji ili SAD-u“](#).
- Helena Kolar i Katja Knežević, Global - studentske novine i web portal, s radom: [„VLADINE MJERE NAS ZAOBIŠLE Masovno se otkazuju studentski poslovi, nitko mlade ne pita za egzistenciju“](#).

U kategoriji TV/video prilozi:

- Barbara Ravbar, Telegram Media Grupa, s radom: [„Velika priča: migrantska obitelji gradi novi život u Karlovcu“](#).
- Kristina Čirjak, RTL, s radom: [„Raspjevani učitelj“](#).

U kategoriji radijski prilozi:

- Kristina Ljubić, Radio Megaton - Planex radio, s radom: [„Poludnevni boravak i rana intervencija u Centru za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar“](#).
- Snježana Kirinić Grubić, Hrvatski katolički radio, s radom: [„Na valovima dobrote - projekt dobrote u OŠ Slavka Kolara u Kravarskom“](#).

Svi novinarski radovi su dostupni putem navedenih poveznica, kao i na mrežnoj stranici Pragma: <http://www.udruga-pragma.hr/obrazovanje-i-mediji>.

Pravilo glasovanja je „jedna ustanova – jedan glas“ u pojedinoj kategoriji, pri čemu ustanova bira hoće li glasati za jednu ili više ponuđenih kategorija radova: tiskani/online, TV/video ili radijski prilog. Obrazovne ustanove svoj glasački list mogu poslati najkasnije do **nedjelje 16. 5. 2021.** godine putem e-pošte na: pragma@udruga-pragma.hr ili faksa: 01 7789 951.

Glasački listovi, da bi bili valjani, moraju biti ovjereni pečatom i potpisom ravnatelja ustanove ili biti poslani sa službene e-pošte ustanove.

Po završetku glasovanja, molimo vrednujte dodjelu Nagrade putem obrasca na: <https://forms.gle/jxQpzxXrq1TrmsN5A>.

Svaka ustanova će nakon glasovanja dobiti potvrdu o primitku glasačkog listića.

NADAHNITE DRUGE!

Šaljite nam **povratne informacije o sudjelovanju** (npr. priče o radu učenika ili roditelja, fotografije, osobna iskustva sudionika) koje ćemo objaviti na: www.facebook.com/Pragma.nagrada i www.facebook.com/udrugapragma, kao i drugih komunikacijskih kanala Pragma (Instagram / Twitter @udrugapragma, mrežne stranice).

Sve dodatne informacije o Nagradi na:

pragma@udrugapragma.hr, 01 7789 950.

Kakva su iskustva škola i domova koji su do sada sudjelovali u dodjeli Nagrade?

“The art of reading the newspapers should be taught.”¹

(Vještina čitanja novina bi se trebala podučavati).

Ključne poruke tijekom proteklih godina koje smo dobivali iz ustanova koje su sudjelovale u dodjeli Nagrade su: uključivanjem djece i mladih u odlučivanje, bilo koje vrste, učvršćujemo njihovo samopouzdanje, dajemo mogućnost odabira što im daje osjećaj važnosti jer se njihov glas uvažava. Također, stručnjaci iz škola i roditelji učenika ističu kako Nagrade promiče vrijednosti obrazovanja u društvu i doprinosi kvalitetnijoj informiranosti:

„Kod njih razvijamo kritičko mišljenje, učimo ih kako razmišljati svojom glavom, usmjeravamo ih na pozitivne društvene vrijednosti te ukazujemo na to kako prepoznati neistine i na koji im se način oduprijeti; usađujemo u njih osjećaj da oni na to imaju pravo te da je to i njihova dužnost“.

„Dodjela ove Nagrade, odnosno glasovanje, nas je potaklo da se zajedno okupimo i pregledamo radove, te prodiskutiramo o tome. Bila je to odlična prilika da povežemo medijsku pismenost s drugim odgojno-obrazovnim sadržajima. Smatram da je to jedna od važnih uloga škole, ali da je ipak nedovoljno zastupljena“.

„Učenici su proučili tekstove i prijavljene radove novinara, što im je bilo jako zanimljivo jer su na neke članke nailazili i u novinama kad su izlazili. Osobito ih se dojmilo da se u ovom slučaju traži i njihovo mišljenje prilikom dodjele Nagrada. Njihovi argumenti prilikom odabira najboljeg uratka bili su vrlo konstruktivni“.

¹ <https://www.gutenberg.org/files/44932/44932-h/44932-h.htm>. Citat iz govora (kasnije publikacije) *Free Thought and Official Propaganda* (South Place Institute, UK, 24. ožujka 1922). **Bertranda Russella** o važnosti kritičkog razmišljanja, slobode izražavanja u društvu i potrebi propitivanja informacija za razvoj slobodne misli pojedinca.

„Pitanja koja su predložena kao smjernice potakla su promišljanja o profesionalnoj etici, građanskim kompetencijama, društvenim vrednotama i ulozi škole..“.

Sudionici izjavljuju da su reakcije učenika, roditelja i stručnjaka škole bile pozitivne – djeca su sa zanimanjem pratila emisije i članke te sudjelovala u raspravi za pojedini rad; bio je veliki odaziv djece i stručnjaka u školi; izraženo je zadovoljstvo zbog predloženih radova (tema) i zadovoljstvo učenika zbog međusobne suradnje.

Roditelji i djeca podržavaju ovakve aktivnosti jer djeluju motivirajuće, razvija se prijateljstvo, suradnja, razmjenjuju se razne ideje.

Djeca su se osjećala važnima jer mogu odlučivati i ocjenjivati profesionalne novinarske radove, a profesori i učenici su radili kao ravnopravni sudionici – strpljivo su čitali i slušali sve novinarske radove, samostalno i aktivno surađivali u procesu odabira rada.

„Smatramo da treba nastaviti, nas je potaknulo, vjerojatno će i druge, a osim toga sigurno je to poticaj i novinarima da obrađuju tekstove s tom tematikom“ ističe škola u evaluaciji.

„Prije gledanja priloga, učenicima sam pročitala neke stavke Etičkoga kodeksa hrvatskih novinara. Razgovarali smo o tome što su to etička načela, što znači objektivno pristupanje nekoj temi te što sve novinaru može biti izvor informacija“

(Nastavnica u osnovnoj školi koja je „vodila“ svoje učenike kroz proces dodjele Nagrade)

Analizirajte sve radove, ocijenite i rangirajte ih

Predstavljanjem koncepta socijalne podrške dobili ste širu sliku o pojedinim dimenzijama i sastavnicama ovoga, naizgled vrlo jednostavnog, pojma. Tijekom analiziranja novinarskih radova, molimo zabilježite svoju procjenu predstavljene socijalne podrške.

Socijalna podrška							
U ovom radu, vrlo jednostavno uočavam socijalnu podršku u nekom obliku (1 – uopće ne; 7 – u potpunosti)	1	2	3	4	5	6	7
Najizraženija dimenzija socijalne podrške je: (zaokružite)	a) podrška samopoštovanju b) informacijska podrška c) instrumentalna podrška c) druženje						
Navedite primjer u kojem je prikazana dimenzija koju ste zaokružili.	Primjer:						
Koja je još dimenzija socijalne podrške prikazana u radu? (možete ih navesti više)	Dimenzija:			Primjer:			
Smatrate li da su u ovom radu prikazane i tri „A“ dimenzije?	1	2	3	4	5	6	7
Koja „A“ dimenzija socijalne podrške je najbolje prikazana u ovom radu?	a) utjecaj (eng. <i>affect</i>) b) prihvaćanje (eng. <i>affirmation</i>) c) pomoć (eng. <i>aid</i>)						
Navedite primjer u kojem je prikazana dimenzija koju ste zaokružili.	Primjer:						
Prema prikazu dimenzija socijalne podrške, moja ukupna ocjena ovom radu je (1 – nedovoljan, 5 – izvrstan):	1	2	3	4	5		
Koja dimenzija socijalne podrške je za tebe najvažnija?							

Udruga Pragma Nagradu dodjeljuje uz potporu Grada Zagreba te uz partnerstvo Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu. Sadržaj ovog dokumenata je u isključivoj odgovornosti Pragme i niti pod kojim uvjetima se ne može smatrati mišljenjem/stavom Grada Zagreba i/ili partnera.